

ÚTGÁVA

Neystið hjá Nólsoyar Páll í Biskupsstøð í Klaksvík, so sum tað sær út nú á døgum

Standmyndin av Nólsoyar Páll í Vágsbotni í Havn og Óli Olsen, sum hevur skrivað nýggja bók um siglingarhetjuna

og sama heystið er hann aftur, nú sum skipari á briggini *Patriotisme*. Í 1799 kemur Páll til Føroya sum skipari á barkini Thetis.

Heima aftur í Føroyum

Í 1800 flytir Páll heim til Føroya at búa saman við konuni, Siggu Mariu Tummasardóttir úr Nólsoy, og dótttrini, Súsonnu Malenu. Sigga Maria doyir sama árið, og Páll giftist upp aftur við Marin Malenu Ziska norðuri í Vági (Klaksvík). Tey fáa børnini, Siggu Sofiu, Jógvann Ziska og Apoloniú Mariu.

Hugtíkin av frælsishugsjónum og frælsisbardøgum úti í heimi eggjar Páll til nýhugsan og broytingar, nú hann er heima aftur í Føroyum. Hann sær gjølla, at høvuðsfortreytir fyri einum fræls- um Føroyum eru, at føroyingar fáa skip, so at fiskiskapur kann gerast natúrlig vinna, og at farmasiglingin smátt um smátt kemur á føroyskar hendur aftur.

Í 1803 keypir hann saman við Jákupi Jacobsen úr Vági og Peri Larsen úr Porkeri á uppboði í Suðuroy rovini av einum strand- aðum skipi í Hvalba. Burtur úr hesum vraki og øðrum vrakviði

smíða teir nýtt skip á Fløtuni fríðu í Vági. Skipið fer av bakkastokki 6. august 1804 og verður doypt *Royndin fríða*. Hetta er fyrsta deks- far, vit við vissu vita vera smíðað í Føroyum.

Við litlu skonnart síni (smá 30 tons) siglir Páll nú við farmi, einamest millum Danmarkar og Føroya. Ófriðartíðir eru – bardagi er millum Danmarkar og Bretlands – og á einari av ferðunum taka bretar *Royndina*. Páll leitar tá til London við kravi um at fáa nýtt far. Hann fær játtandi svar, men á veg til Føroya við hesum nýggja skipi – tað er á hávetri (1808-1809) – hvørvur Páll og spurdist ikki aftur.

Í London

Tá ið Nólsoyar Páll kom til London við kravi um at fáa nýtt skip, bar ikki beinari á, enn at hann mátti vitna í rættinum millum skiparan á *Clio* og von Hompesch – brillumannin – um rættin til krígsfongin úr Føroyum sama summarið. Í Admiralty Prize Court í London vitnaði Páll triggjar ferðir í november 1808.

Í rættinum kom, umframt krígs- fongin úr Føroyum, ymist upp

um viðurskifti Páls og manning hansara. Páll vitnaði soleiðis, at bretskur kapari nær Skagen 8. juli 1808 tók *Royndina fríðu* og setti manningina umborð í bretska fangaskipið *Proselyte*, sum lá í havnini í Göteborg.

Skjøl úr undirhúsinum (House of Commons) prógva, at føroy- ingarnir fermdu korn í Leith í Skotlandi, áðrenn teir hvurvu á veg til Føroya, og viðvíkjandi nýggja skipi teirra, *North Star*, eru sera forvitnislig viðurskifti komin fyri dagin.

Manning Nólsoyar Páls var Joen Joensen úr Porkeri, stýri- maður, Magnus Zachariassen úr Fuglafirði, Thomas Joensen úr Nólsoy og Daniel Olsen úr Upp- sølum í Klaksvík. Kelda okkara er ferðapassið, ið Løbner kom- mandantur skrivaði Páll, tá ið Royndin sigldi úr Føroyum fyri seinastu ferð 29. juni 1808.

Sagt hevur verið í skemti, at Nólsoyar Páll gekk ikki burtur, men endaði í Amerika, har hann skuldi fáa eftirkomarar – millum aðrar Nick Nolte, filmsleikaran. Hetta byggir á, at Páll í Amerika kom fyri barn við kvinnu, ið hevði opnan

góma, og tá ið doypast skuldi, bar ikki til at siga Nolsøe, men Nolte.

Afturímóti bendir nógv á, at stýrimaður Páls, Joen Joensen, endaði sínar dagar í Amerika. Í London er hann farin aðrar leiðir – og ikki heim við *North Star*, sum gekk burtur. Í bók skrivaðari í New York í 1920 verður greitt frá føroyinginum, sum hóraði und- an blóðigum sjóbardaga og gift- ist dóttur kendan lækna. Tey búsettust í statinum New York, fingur eftirkomarar og fluttu til Vermont, har tey vóru ævina út. Elizabeth Everett, konan, doyði í 1846, og John Johnson, sum Joen Joensen skrivaðist í Amerika, í 1867 – 80 ára gamal.

Endi

Í heimbyi mínum Klaksvík reisa tey Nólsoyar Páll varða, og tað var í hesum sambandi, at farið varð til verka. Áheitan kom norðaneftir at skriva bók um ættfaðirin, og hóast umstøðurnar ikki vóru tær bestu, helt eg, at eg átti at royna meg. *Konseptið* ljóðaði spennandi, lívssøgu Páls hevði eg áður kannað væl, og so slapst undan at hugsa um bókaútgávu.

Undan áheitanini hevði eg av heilsuávim borið meg undan ávísari bókaskriving. Men nú gekk framá, og farið varð at skriva um siglingarhetjuna, sum eigur nógvar eftirkomarar í Klaksvík.

Men afturstig komu. Og um hesa tíðina er at siga, at handritið at kalla alt er skrivað liggjandi í sofuni við høgum høgðalagi. Nú gongur rætta vegin, og onkur rennitúrus hevur verið aftur.

Eisini onnur viðurskifti eru broytt hesa tíðina. Tað verður so- leiðis undirritaði, sum gevur bókina um Nólsoyar Páll út.

Meir fæst at vita við at tosa við Óla Olsen, Sandágøta 4, Argir – sandagota@gmail.com. Ólavssøka er í hondum, og úr miðbýnum út á Argir, har kaffiborð verður, er ikki so langt.